

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 3. Alia argumenta soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

bonitatis, quæ formaliter indivisibiliter consistit in aggregato actus & libertatis. Neque ex hoc inferitur Deum complacere in ipsa libertate tanquam in obiecto adhuc inadæquate digno præmio, libertas enim non dicitur neque inadæquate (rem explicio indiscriminatim, modò in bonitate, modò in malicia, in quibus est eadem ratio bona, sed constitutum inadæquatum bonitatis, quod non est bonum, sed id quo actus bonus constituitur, sicuti cognitio est id, quo obiectum cognitum constituitur, non tamen est cognitio formaliter sine alio actu reflexo.

20 Obiicies ex eodem Hurtado. Libertas secundum se formaliter non est bona, neque est secundum se bonitas: ergo non potest denominare actum bonum, neque constituere bonitatem. Respondeo, libertatem non esse bonam, ex hoc tamen non inferri non posse denominari actum bonum, albedo enim non est alba & denominat subiectum album. Ad aliam partem antecedentis, videlicet libertatem non esse bonitatem. Respondeo libertatem secundum se non esse bonitatem, sed simul cum actu, sicuti forma hominis non est humanitas, tamen est apta ad constituendam humanitatem simul cum materia, nec novum est in Philosophia dari compositum constans partibus quarum nulla seorsim sumpta adhuc inadæquate habet denominationem totius, passim enim de hac re occurrunt exempla. Vnicum do præter iam insinuata. Suppositum constituitur ex materia & ex forma, unitis subsistentis propriis terminatis, tamen materia separata à forma non dicitur suppositum, neque inadæquatum. Neque forma rationalis in statu separationis propria subsistentia terminata suppositum inadæquatum, aut persona inadæquata dicitur. Sic malitia, seu bonitas constituitur ex libertate, & ex actu, non tamen libertas seorsim sumpta dicitur inadæquata bonitas, vel malitia licet sit illud, per quod inadæquate bonitas & malitia constituitur denominans actum inadæquate distinctum à forma, à qua denominatur tanquam inclusum ab includente, sicuti dixi de subiecto veritatis formalis respectu eiusdem veritatis, quæ verum formaliter constituitur.

§ III.

Alia argumenta solvuntur.

21 **A**rguit secundò Hurtados. Libertas in actu secundo est terminus, & effectus potentie operative physice ut physice operative: ergo est actus secundus physicus quia terminus, potentie physice operative physice est terminus, & exercitium physicum. Antecedens probat sectione. ubi ostendisse dici libertatem in actu primo esse potentiam physice operative. Respondeo distinguendo illud antecedens: libertas in actu secundo est effectus potentie physice operative ut physice operative, secundum totum id quod dicit libertas in actu secundo, nego; secundum rationem physicam actus, quæ libertas quæ in actu primo iam supponitur, reducitur ad actum secundum, concedo: ergo libertas in actu secundo est terminus physicus potentie, nego consequentiam. Ratio est, quia libertas in actu secundo dicitur duo, substantiam actus & libertatem in actu primo non est terminus potentie operative scilicet voluntatis, sed tantum dicitur voluntas causa libertatis in actu secundo, quia est causa actus physici, ex quo & ex libertate in actu primo, quam supponit constituitur in actu secundo.

22 Posses obiectere, libertas in actu secundo per nos dicitur duo, actum physicum voluntatis, & libertatem in actu primo: Hæc se tenet ut forma, ille ut subiectum, quod denominatur liberum: ergo libertas in actu secundo præcipue debet imputari agenti, quod producit libertatem in actu primo, quam voluntati producenti volitionem physicam, quia concretum præcipue procedit ab agente producenti formam illius, quam ab illo, quod producit materiam eiusdem. Consequens autem absurdum est, quia meritum, & demeritum consistit in libertate in actu secundo, ac proinde si hæc imputaretur agenti quod producit libertatem in actu primo non esset voluntas, quæ mereretur, aut demereretur. Respondeo, concretum imputari agenti quod coniungit materiam cum forma: dicimus hominem, hominem producere, quia producit unionem inter materiam & formam, etiam si illius formam non producat, neque materiæ: hæc ratione libertas in actu secundo imputatur voluntati quia, ipsa est quæ coniungit actum physicum ipsius videlicet volitionem cum libertate in actu primo, ex quibus

Franc. de Onjedo, Philosoph. Tom. 11.

resultat libertas in actu secundo, cum enim ante productionem volitionis supponatur libertas in actu primo, agens illud quod volitionem producit coniungit volitionem ipsam cum libertate in actu primo; illud enim agens, quod supposito vno extremo alterum producit, dicitur produxisse coexistentiam, & conjunctionem illorum, non verò illud quod prius vnum extremum produxerat. Nec refert voluntatem in actu primo esse formam constituentem volitionem in actu secundo liberam ne prius sit libertas in actu primo, quæ se habet tanquam forma, volitione ipsa se habente tanquam subiectum, quia forma extrinseca subiecto, quæ non educitur ex potentia illius non supponit existentiam subiecti, neque ex illo dependet. Hæc doctrina attentè obliervanda est: ex illa enim soluitur gravis difficultas in materia de auxiliis, quomodo videlicet gratia efficax, si constituitur per nostrum consensum conditionatum & entitatem physicam auxilij, provenientem à Deo, non nobis, sed Deo imputanda sit, tanquam principio, & causæ illius.

Ad confirmationem illius antecedentis respondeo, distinguendo antecedens. Potentia libera est physice operativa secundum totum id quod dicit libertas respectu simplicis effectus liberi, nego: secundum aliquid, quod includitur in ipsa potentia libera, quod per se ipsum formaliter non est liberum, concedo: ergo potentia libera habet effectum physicum, distinguo eodem modo: secundum totum id, quod dicit potentia libera, nego; secundum aliquid, quod includitur in ipsa potentia libera concedo: ergo libertas in actu secundo est effectus physicus, nego consequentiam. Ratio distinctionis supra data est antecedenti, & priori consequenti, hæc est: libertas in actu primo ad amorem dicit voluntatem cum cogitatione inclinante ad amorem, & cum cogitatione retrahente ab ipso amore: cogitatio retrahens ab amore non influit in ipsum, neque amor physice, neque secundum suam entitatem aliquo modo ab illa dependet, sed tantum illa cogitatio se habet respectu amoris tanquam forma extrinseca, quæ simul cum alia cogitatione ipsum amorem formaliter liberum constituit, ac proinde cogitatio retrahens ab amore, quæ voluntatem liberam constituit ad amandum, neque physice, neque moraliter influit in amorem influxu activo. Ex quo clarè inferitur totam illam rationem adæquatam, in qua indivisibiliter consistit libertas in actu primo, in nullum effectum influere secundum se totam sed secundum aliquid illius, & secundum diversas partes in diversos effectus, voluntas cum cogitatione inclinante ad amorem influit in amorem, ad quem non conducit altera cogitatio ab illa retrahens: voluntas cum hac cogitatione retrahente influere potest in alium actum positivum circa obiectum motivum, quod proponit, v.g. in odium, si retrahit ab amore inclinando ad odium eiusdem obiecti, vel in actum reflexum, quo amorem detestetur, si cogitatio retrahat ab amore, inclinando ad nolitionem illius, seu odium reflexum amoris, ad quem inclinat alia cogitatio. Quod si velis voluntatem constitui liberam libertate purâ contradictionis, quæ possit amare, & non amare præcisè, non tamen elicere volitionem aliam. Dicam cogitationem retrahentem ab amore in nullum effectum posse physice influere, & tantum deferuire ut formaliter amorem, illiusque omissionem liberam constituat. Ex quo inferitur volitionem secundum se non esse intrinsecè exercitium libertatis, sed dici exercitium libertatis, seu potentie liberæ, quando ad illam supponitur voluntas cum libertate in actu primo, quam libertatem volitio secundum suam entitatem, neque supponit, neque exigit.

24 Tertiò alij obiiciunt: Vitalitas est intrinseca actu: ergo libertas. Infit: Voluntas non potest producere volitionem non vitalem: ergo neque non liberam. Veraque consequentia eadem est. Respondeo, admissio antecedenti negando consequentiam. Ratio disparitatis desumenda est ex diversis rationibus, quibus actus constituitur vitalis & liber, vitalitas enim consistit in immanentia actionis, quæ non potest actioni abesse, libertas autem actionis dicit duplicem cogitationem ex parte actus primi, quarum una non influit in ipsam actionem, & illa ablata æquè bene erit actio, imò erit necessariò existens volitio, cuius existentia ex vi huius cogitationis contingens redditur.

25 Obiicies quartò: Libertas est perfectio actus: ergo est illi intrinseca. Nego consequentiam, satis enim explicitum est quomodo libertas sit perfectio extrinseca actus.

Obic.

25 Obiic. quinto: Volitio libera quæ dependet à duplici hac cogitatione dependet ab utraque per se & immediate: ergo non potest non dependere ab utraque: ergo non potest non esse libera. Respondeo antecedens esse falsum, sæpe enim dixi volitionem non dependere à cogitatione retrahente ab illa, & modò assero neque per se dependere ab hac cogitatione inuitante, esset enim eademmet volitio variata cogitatione, ex vi cuius elicitur, dummodo cognitio variata repræsentet idem obiectum, & dixi posse de potentia Dei absoluta dari hanc numero volitionem absque illa cogitatione, sed adhuc admissio antecedenti, non tenet consequentia, quia positus his duabus cogitationibus potest hic actus non esse liber ex diuerso modo, quo Deus in hunc numero actum influeret per decretum antecedenter efficax independentem à determinatione, voluntatis ratione cuius etiam modò liber sit tunc esset necessarius.

26 Sextò obiicies: Actus liber habet perfectiorem rationem voluntarij: sed ratio voluntarij est intrinseca actui: ergo habet perfectiorem rationem intrinsecam actus liber quam habet necessarius. Resp. rationem voluntarij in hoc statu duo dicere, exigentiam dependendi actus à cognitione, & dependentiam actualem à tali cognitione: exigentia dependendi est intrinseca actui voluntatis, dependentia actualis ab hac vel illa cogitatione est extrinseca, & secundum hanc rationem crescit perfectio voluntarij in actu libero, qui ratione libertatis habet maiorem perfectionem in ratione voluntarij. Ad argumentum in forma, Resp. Actus liber habet rationem perfectiorem voluntarij secundum id, quod actus voluntatis dicit intrinsecè in ipso actu, nego; secundum id quod pertinet ad rationem voluntarij tanquam quid extrinsecum actui, concedo: sed ratio voluntarij est intrinseca actui, distinguo minorem, secundum totam rationem quod dicit hoc perfectius voluntarium, nego: secundum aliquam rationem, concedo: ergo actus liber habet perfectionem aliquam intrinsecam, quam non habeat actus necessarius, nego consequentiam. Dixi rationem talis voluntarij dicere aliquid extrinsecum huic actui, de quo est disputatio, & abstraxi in argumenti solutione ab illa questione: An ratio voluntarij ut sic sit intrinseca actui, si tamen desideras huius questionis solutionem Resp. dependere ex alia questione videlicet in quo formaliter consistat ratio voluntarij ut sic. Si hæc ponatur in exigentia dependendi à cognitione, certum est esse adequatè intrinsecam actui voluntatis, qui per suam entitatem petit procedere à cognitione. Si ponatur in dependentia actuali volitionis à cognitione, ad huc non potest dici rationem voluntarij esse intrinsecam actui, hoc est illi conuenire per suam entitatem, quod sic probo. Omnis volitio sumpta in particulari potest dependere ab hac vel ab illa cognitione: ergo nulla singulariter sumpta dependet per suam entitatem ab hac cognitione, quia si ita dependeret non posset non dependere, quod enim alicui entitati per se conuenit, nunquam abesse potest: ergo neque volitio in communi per se dependet à cognitione in communi, quia dependentia in abstracto sumenda est eodem modo, quo est in indiuiduis præcisè hac vel illà differentia, & si volitio in communi haberet hoc, quod est per suam entitatem dependere à cognitione, hoc prædicatum esset in qualibet volitione in particulari, & non posset aliqua singularis volitio hanc dependentiam non habere. In alio sensu posset hæc dependentia in communi dici intrinseca, non quia conueniret volitioni per suam entitatem, sed quia adhuc de potentia absoluta non posset ab illa separari, sed adhuc hoc modo affirmo dependentiam actualem volitionis à cognitione, neque rationem voluntarij in hac dependentia constitutam non esse intrinsecam actui voluntatis, quia de potentia Dei absoluta potest volitio fieri sine cognitione, in quo casu ab illa non dependebit, neque erit actu voluntaria, si ratio voluntarij actualis constituatur per dependentiam actualem volitionis à cognitione.

27 Obiicies septimò. Potentia libera differt essentialiter à necessaria: ergo actus liber differt essentialiter à necessario. Resp. comparisonem fieri posse inter potentiam naturæ suæ necessariò operantem, & libertatis incapacem, sicuti intellectus, aut potentia visiva & potentiam ex natura sua liberam, vel inter potentiam necessariam ex defectu alijs prærequisitis ad libertatem, quod potest habere, sicuti inter voluntatem præuentam cogitatione obiecti

tantum sub ratione boni, quæ necessario illud amat, & voluntatem præuentam cogitatione bonitatis, & malitiae in obiecto in actu primo potente amare, & non amare. Si prioris acceptione essentialiter differentis comparatio fiat inter potentias secundum modo acceptas, non different essentialiter, sed tantum accidentaliter per cognitionem, vel aliud principium cum quo de facto coniungitur hæc potentia, & non alia, quæ cum illo coniungi potest. Eodem modo philosophandum est in actu intellectus, qui formaliter non potest in se esse liber, & essentialiter differt ab actu voluntatis, siue libero, siue necessario, qui libertatem potest habere. Actus verò voluntatis, qui necessariò sunt productus, & liberè potuit produci, non differt essentialiter ab alio actu voluntatis circa idem obiectum liberè elicitum, quia uterque potuit esse necessarius, & uterque liber, & libertas actualis, quæ est in hoc, & non in illo tantum dicit indifferentiam ex parte principij extrinsecam actui.

CONTROVERSIA XIII.

De speciebus impressis potentiarum materialium, & spiritualium.

PECIES sunt qualitates quædam, quæ potentias complent in ordine ad actus intentionales sive materiales, quim spirituales; ideo placuit de illis disputare, postquam iam explicaueram naturas omnium potentiarum. De illis variæ quæstiones exagitantur: sunt autem in quibus potentiis & quæ sit illarum causa? quomodo ad actus concurrant? Quas quæstiones latè chartæ scripsere auctores antiqui, atque moderni. Conimbricenses legito lib. 2. cap. 6. & lib. 3. cap. 5. apud quos ad satisfactionem pro quacunque sententia peruectus inuenies auctores: quidam enim species omnibus potentiis denegabant; alij eas potentiis materialibus concedebant, & spiritualibus negabant; alij omnibus potentiis iuxta diuersas illarum naturas has species largè impertiuntur: quos hic referri plus molestia, quam utilitatis afferret lectori, qui apud plurimos omnium opiniones relatas inueniet; adducam tamen nonnullos inter meas conclusiones explicandas. Quæ de hac re cõmonis sententia docuit stricto calamo scribam, quæ autem minus communia sint laxiori tractabo, in omnibus pertingam omnia, quæ ad plenam, atque perfectam rei intelligentiam mihi necessaria visa fuerint.

PUNCTVM PRIMVM.

An dentur species sensuum externorum.

S. I.

De speciebus visus.

SIT CONCLUSIO. Potentia visiva indiget speciebus, sed ad proprios actus exercendos. Hæc docent omnes, qui species in aliqua potentia admittunt, in nulla enim argumenta adeò efficacia pro speciebus defendendis reperiuntur. Sit primum huius conclusionis argumentum ratio desumpta ex manifesta experientia: Color, & lux sub distantia non modica videntur: ergo color, & lux concurrunt ad visionem alijs in quacunque distantia: imò etiam si non extisterent, posset videri, sed non concurrunt immediate & per se: ergo medio aliquo effecta ab illis producta. Minorem probo: Color, & lux distant à potentia: ergo non possunt per se, & immediate concurrere.

Dices lucem, & colorem distantem saltem approximari potentia media luce existente in medio. Contrà: Do, obiectum posse media luce approximari, sæpe inter obiectum visum, & potentiam visivam nulla intercedit lux, quæ videri possit, ut cum quis existens in specu perobscuro videt obiectum